

Signalementen

Nico Popescu & Andrew Wilson:

The Limits of Enlargement-Lite: European and Russian Power in the Troubled Neighbourhood.

Londen: *European Council on Foreign Relations*, 2009; 64 blz.; Policy Report no. 14;

ISBN: 978-1-906538-13-2 (te downloaden van: <http://ecfr.3cdn.net>)

Dit *Policy Report* bevat een analyse en vergelijking van de Russisch-Europese kijk op de 'Oostelijke nabuurstaten' van de EU. Het gaat om de landen Armenië, Azerbeidzjan, Wit-Rusland, Georgië, Moldavië en Oekraïne. Het zijn landen die in een drievoudige crisis verkeren die door de schrijvers als volgt worden gedefinieerd: een crisis van het staatsbestel; de Russische pogingen in deze staten de Russische invloedssfeer te herstellen en de soevereiniteit van deze landen te ondermijnen; en ten slotte het dreigende risico van een 'failed economy', of zelfs van een 'failed state'. De auteurs betogen dat Rusland de beste papieren heeft de 'hearts and minds' van de bevolking van deze gebieden te veroveren. Ze vormen een kruisvat 'in constant danger of being set alight by a spark from ethnic conflict, political skulduggery [= politieke intriges], economic strains or Russian subversion'. Zowel op het terrein van de 'soft powers' als 'hard powers' die daartoe kunnen worden aangewend, is Rusland de meerdere. Waar de EU ten aanzien van het verlenen van Europese voordelen achterover leunt, een zeer restrictief visabeleid voert en rekt op het 'magnetisme' van

het Europese model, steunt Rusland op de macht van dwangmiddelen en biedt het concrete voordelen aan, zoals een open arbeidsmarkt, goedkope energie en gemakkelijke toegang tot regionale multilaterale organisaties. Daarentegen raken deze buurlanden als ze met de EU onderhandelen de weg kwijt 'in a maze of confusing bureaucratic terms', zoals 'European Neighbourhood Policy, Eastern Partnership, autonomous trade preferences, neighbourhood investment funds', enz. Met andere woorden: Van Rusland krijg je een aanbod dat je niet kunt weigeren, van de EU een aanbod waar je niets van begrijpt. Ook aan de 'hard powers' van Rusland die die van de EU verre overtreffen, wordt aandacht besteed. Hoewel die hun grenzen hebben, die – zoals de oorlog in Georgië aantoonde – van economische, politieke en ideologische aard zijn, heeft de EU op dit terrein duidelijk 'a major hard power credibility to overcome'. De EU heeft een nieuwe benadering nodig, waarin de concurrentie (zij het niet het conflict) met Rusland wordt aangegaan, en aan de oostelijke buurlanden concrete, op de korte termijn werkende voordelen worden aangeboden. Een beleid dat

gericht is op handhaving van hun soevereiniteit en met een duidelijk besef van wat en waar de 'pressure points' zijn 'that leave neighbourhood states open to Russian influence', zodat men daar rekening mee kan houden en op kan reageren. Als de EU door blijft gaan het belang van dit gebied voor het welzijn van Europa te kleineren, 'it can expect to suffer the consequences in the years to come'. (F.v.d.B.)

Deze rubriek staat onder redactie van dr Fenna van den Burg (F.v.d.B.), die ook alle bijdragen aan deze aflevering verzorgde.

De aanwinstenlijst van de bibliotheek van Instituut Clingendael wordt maandelijks gepubliceerd op de Clingendael-website:
www.clingendael.nl/resources/library/acquisitions

Bob de Graaff, Christiane de Poot & Edward Kleemans:

Radicalisering en radicale groepen.

Den Haag: Boom Juridische Uitgevers; Tijdschrift voor Criminologie 2009, 51(4). blz. 329-437;

ISSN: 0165-182X

In dit themanummer wordt in zes artikelen het verschijnsel terrorisme behandeld. Vanuit 'verschillende onderzoeksdisciplines, en met gebruikmaking van verschillende onderzoeksmethoden en gegevensbronnen' wordt dit verschijnsel in kaart gebracht. Dit geschiedt tegen de achtergrond van toenemende bezorgdheid over het radicaliseringsproces dat heden ten dage aan de gang is. 'Radicalisering kan immers worden beschouwd als het voorstadium van terroristisch geweld' (blz. 331/332). Criminologen, sociologen en sociaal-psychologen van wetenschappelijke instituten uit Nederland, België en Noorwegen werkten aan de artikelen mee. In het eerste artikel 'Radicalisering

en radicale groepen in vogelvlucht' wordt een overzicht gegeven van de kennis waarover men beschikt met betrekking tot radicalisering en radicale groepen, alsmede de processen en factoren die bij radicalisering en deradicalisering een rol spelen. Het tweede artikel biedt een overzicht van de belangrijkste determinanten en achtergronden van radicalisering en behandelt de overgang van radicalisme naar terrorisme. De bijdrage 'Uittreding uit het terrorisme. Hoe kennis van de onderliggende processen contraterrorismebeleid kan verbeteren' systematiseert de kennis die voorhanden is 'over hoe en waarom' individuen en groepen afscheid nemen van het terrorisme. Door meer kennis daarvan kan een

contraterrorisme-beleid worden gevoerd dat minder afhankelijk is van de inzet van alleen maar fysieke kracht en repressie. Het volgende artikel is gewijd aan moslimjongeren en de salafi-beweging, een beweging die tracht jongeren te binden door een sterke morele gemeenschap van 'ware' gelovigen te creëren. Vervolgens wordt aandacht geschonken aan het overheidsbeleid inzake de deradicalisering van Molukse en islamitische radicalen in Nederland. Tot slot is er een empirische analyse van radicaliserende en terroristische groepen en wordt de waarde van de *Global Terrorism Data Base* voor de bestudering van terroristische groepen gewaardeerd. Alle artikelen zijn voorzien van een literatuurlijst. (F.v.d.B.)

Rajshree Jetly:

Pakistan in Regional and Global Politics.

Londen/New York/New Dehli: Routledge, 2009; xxxv + 365 blz.; \$ 100,=.

ISBN: 978-0-415-48141-0

Aan deze bundel van 12 essays ligt een conferentie ten grondslag die in mei 2007 onder auspiciën van het 'Institute of South Asian Studies' werd gehouden. Het betreft hier een instituut dat verbonden is aan de Nationale Universiteit van Singapore. Genoemde conferentie vond plaats toen Pakistan nog, zij het onder een militair bewind, relatief stabiel was en een belangrijk aandeel had in de oorlog tegen het terrorisme. Desalniettemin waren er toen al signalen van politieke onrust en was er sprake van 'several conflicting tensions' binnen Pakistan. De opstellen concentreren zich op ontwikkelingen en gebeurtenissen in de periode van 11 september 2001 (de terroristische aanslagen in de Verenigde Staten) tot februari 2008

(de terugkeer van Pakistan naar een democratisch bewind). Het was een periode waarin de internationale gemeenschap zich steeds meer zorgen maakte over de internationale veiligheid. De opstellen zijn van de hand van Azië- en islam-deskundigen afkomstig uit de regio en Amerikaanse, Australische en Zweedse universitaire instituten. Geïllustreerd door tal van statistische gegevens analyseren ze Pakistans politieke, economische en sociale ontwikkeling. Een en ander geschiedt 'in the context of a country that is grappling with democratization, religious fundamentalism, domestic ethnic conflict and international terrorism' (blz. xi). Men treft in de bundel tevens een artikel aan over de 'nuclear issue'. Ook de relaties van Pakistan met resp. de

Verenigde Staten, China, Centraal-Azië en India komen aan bod. In het artikel over de Pakistaans-Indiase relaties signaleert de betrokken auteur een ontwikkeling in positieve zin in de kwestie-Kasjmir. Maar dat biedt zijns inziens geen enkele garantie 'that a positive transformation of the relationship as a whole is in the cards' (blz. 120). Een ander opvallend artikel is gewijd aan de opstandige (naar autonomie strevende) Beweging van Belutsjistan. In 'The Spectre of Islamic Fundamentalism over Pakistan' treft men een overzicht aan van de ontwikkeling van het fundamentalisme in Pakistan in de periode 1947-2007. Ook de 'civiel-militaire verhoudingen' – Pakistan is voor de helft van zijn bestaan onder militair bewind geweest – worden uit de doeken gedaan. (F.v.d.B.)